

Posudek oponenta habilitační práce

Mgr., Mgr. Art. Barbara Hodášová, PhD.

Masterpieces, investment and representation. Goldsmithery of central Slovak mining towns in the early modern period, Bratislava–Praha: Nakladatelství Veda – Academia, 2022, 224 stran, ISBN 978-80-224-1941-3

Pouze ve zcela výjimečných případech se oponent ocitá v tak příznivé a snadné pozici, jak je tomu v případě posuzování knižní monografie „*Masterpieces, investment and representation. Goldsmithery of central Slovak mining towns in the early modern period*“ („Mistrovská díla, investice a reprezentace. Zlatnictví středoslovenských hornických měst v raném novověku“), kterou Mgr., Mgr. Art. Barbara Hodášová, PhD. předložila na filozofické fakultě Trnavské univerzity jako podklad pro habilitační řízení v oboru Dějiny a teorie umění.

Předkládaná, metodologicky vyzrálá habilitační práce představuje reprezentativní shrnutí dosavadních výsledků autorčina dlouholetého, mimořádně soustředěného výzkumu fenoménu umění a kultury raného novověku na teritoriu střední Evropy, zejména v mikroregionu středoslovenských bánských měst. Z nich lze bez nároku na úplnost poukázat na její disertaci o barokním sochařství v Kremnici (2003), na autorský podíl na publikaci k výstavě Slovenské národní galerie *Industriálna krajina? Stredoslovenské banské mestá v 16.–18. storočí* (2010), na kapitoly („Stredoslovenské banské mestá po roku 1526 – príbeh umenia renesancie alebo reformácie?“, „Mešťania banských miest a „Kunst“ v ich domácnostiach“, „Renesančná medaila a medailérstvo na Slovensku v 16. storočí“, „Renesančná knižnica kremnického komorského podgrófa Wolfganga Rolla“), kterými přispěla do svazku o renesančním umění v *Dějínách slovenského výtvarného umění* (2009), nebo na dílčí časopisecké studie o morovém sloupu v Kremnici (2002), o oltářních obrazech Franze Antona Maulbertsche a Felixe Ivo Leichera ve františkánském kostele v Kremnici (2002, 2007), o mešním kalichu Společnosti Ježíšovy ve Vindšachtě (2011) či o tzv. handštajně pro císaře Josefa II. (2017), a konečně rovněž na několik domácích i zahraničních publikačních výstupů věnovaných kulturnímu mecenátu Josepha Andrease Wenzela von Sternbacha (2006) a Ulricha Reuttera a jeho rodiny (2011, 2013, 2014).

Habilitační práce společně se svými publikačními předstupni podle mého přesvědčení plně dosvědčují, že Barbara Hodášová se v současnosti zařadila mezi přední badatele zabývající se problematikou barokního zlatnictví, nástěnné malby, sochařství a v neposlední řadě uměleckého mecenátu, k jejichž poznání sama přispěla významnou měrou.

Předloženou práci tvoří čtyři koncizně formulované kapitoly, které mají povahu dobře zvolených případových studií, jejichž názvy příznačně obsahují otázku – 1. Jakou podobu měla „zaalpská renesance“ ve středoslovenských důlních městech?; 2. Je možné nahradit dějiny renesančního umění dějinami renesanční kultury?; 3. Co je vídeňské na vídeňském umění?; 4. Nakolik „hornickým“ je barokní zlatnictví středoslovenských důlních měst?. Jako východisko pro odpověď na takto položené otázky si autorka zvolila vždy konkrétní zlatnickou práci, domácího původu nebo importovanou (1. tzv. planetová konvice z dílny významného norimberského zlatníka Wenzela Jamnitzera; 2. dvojice konvic z dílny bánskoštiavnického zlatníka Bartolomeje Weigla; 3. kalich Johana Georga Strassera z kostela sv. Jana Evangelisty v Bánské Belé; 4. kalich vytvořený levočským zlatníkem Jánem Szilassym pro jezuitský kostel ve Vindšachtě), díla, která vznikla za různých okolností v rozpětí tří století od 16. do 18. století. Ty se následně staly předmětem zevrubné kontextuální analýzy. Zvolený metodologický přístup, kombinující metody dějin umění a kulturní historie, je evidentně inspirován postupy mikrohistorie, tak jak ji ve svých studiích

inovativně postuloval italský historik Carlo Ginsburg. Jako historička umění pracuje nejen se zkoumaným artefaktem, kdy pozornost věnuje vlastnímu uměleckořemeslnému provedení, jeho ikonografickému programu, otázkám autorství či určení možných předloh využitých při jeho realizaci, ale ve zvýšené míře také s dochovanými archivními materiály. Především spolehlivá interpretace obrazových a písemných pramenů umožnila autorce dospět k přesvědčivému formulování obecněji zaměřených, mimořádně podnětných závěrů týkajících se mentalit a kulturních aspirací měšťanských elit ve druhé polovině 16. a v první polovině 17. století v kulturní krajině středoslovenských báňských městech, stejně jako povahy mezikulturních kontaktů tohoto mikroregionu s velkými kulturními centry v 16. až 18. století, např. Norimberkem nebo Vídní, respektive k zevrubnému výkladu hornických motivů použitých na řadě v barokních zlatnických pracích (liturgické předměty a tzv. handštajny), které za svůj vznik vděčí industriálnímu prostředí středoslovenských báňských měst.

Shrnutí

Habilitační práce Barbary Hodásové bezesbytku naplňuje a v mnohém ohledu i překračuje kritéria stanovená pro kvalifikační práci tohoto typu, proto mohu s plnou odpovědností a také s potěšením doporučit, aby byla Vědeckou radou Filozofické fakulty Trnavské univerzity přijata jako podklad habilitačního řízení a aby ji byl na jejím základě udělen akademický titul „docentka“.

V Praze 6. ledna 2025

Prof. PhDr. Lubomír Slavíček, CSc.